

CARACTERISTICA INVESTIȚIILOR DIRECTE STRĂINE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Rafael CILOCI

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: Investițiile directe străine sunt un factor crucial pentru dezvoltarea unei țări, în mod deosebit pentru cele în curs de dezvoltare cum ar fi R. Moldova. Resursele interne sunt insuficiente și astfel investițiile străine directe contribuie la modernizarea tehnologică și instituțională, transfer de know how și management performant. Din păcate, soldul investițiilor străine directe este redus în comparație cu alte țări din regiune și acestea nu au determinat mutații calitative pentru economia națională. Prin urmare sunt necesare de întreprins un set de măsuri pentru a crea un climat investițional atractiv, cum ar fi: lupta cu corupția, dezvoltarea infrastructurii, liberalizarea activității de antreprenoriat, facilitarea accesului la alte piețe de desfacere ș.a.

Cuvinte cheie: investiții străine directe, investitori străini, investiții directe, atractivitatea investițională, piețe de desfacere, competitivitate, climat investițional.

Dinamica investițiilor străine directe în R. Moldova este fluctuantă, caracterizată la prima etapă de impactul crizei financiare globale, fapt ce a diminuat substanțial amploarea relațiilor economice internaționale, inclusiv investițiile străine directe pentru perioada a. 2009-2010, o redresare ușoară în 2011 pe fonul a unei baze de comparație foarte redusă al anului precedent și, iarăși, un recul în anul următor, ca urmare a instabilității politice interne și internaționale, cât și a situației economice regionale nefavorabile. Astfel, dacă în anul 2008 volumul investițiilor străine directe a constituit un nivel record de 875,38 mil. USD, iar cele nete de 695,38 mil. USD, atunci în anul 2010 acestea au atins nivelul de 358,62 mil. USD, iar nete de 204,39 mil. USD. Situația cea mai precară se atestă în anul 2012 când volumul investițiilor străine directe au constituit numai 350,51 mil. USD și nete respectiv 155,36 mil. USD.

Tab. 1. Dinamica investițiilor străine directe în R. Moldova (mil. USD)

	2008		2009		2010		2011		2012	
	intrări	ieșiri	intrări	ieșiri	intrări	ieșiri	intrări	ieșiri	intrări	ieșiri
Investiții directe	875.38	180.00	376.94	175.37	358.62	154.23	440.10	172.46	350.51	195.15
în economia națională	868.28	156.82	373.55	165.22	358.53	150.63	440.06	151.85	350.10	174.96
capital subscris	481.21	39.51	209.53	47.97	186.33	29.35	187.24	43.34	210.12	65.57
sector bancar	30.06		25.45		34.03		7.64		12.21	18.60
alte sectoare	451.15	39.51	184.08	47.97	152.30	29.35	179.60	43.34	197.91	46.97
venit reinvestit	98.70		-11.56		14.55		86.72		-11.01	
sector bancar	22.68		-21.48		-24.66		10.91		5.26	
alte sectoare	76.02		9.92		39.21		75.81		-16.27	
alt capital (împrumuturi intragrup)	288.37	117.31	175.58	117.25	157.65	121.28	166.10	108.51	150.99	109.39
Structura sectorială a fluxurilor de investiții directe în economia națională (%)										
sector bancar	6		1		2.6		4.2		5.0	
alte sectoare	94		99		97.4		95.8		95	

Relevant, în acest sens, este structura sectorială a fluxurilor de investiții directe în economia națională. Astfel, dacă, în a. 2008 ponderea sectorului bancar constituia 6 % din total, atunci deja în a. 2009 numai 1 %, fapt determinat de criza financiară mondială și, prin urmare, de retragerea venitului reinvestit de către companiile străine, cu o creștere pentru perioada ulterioară, atingând valoarea de 5 % abia în 2012. Astfel capitalul bancar confirmă încă o dată volatilitatea și schimbarea rapidă a trendului în dependență de

conjunctură. Numai datorită faptului că ponderea sectorului bancar din totalul investițiilor directe este unul redus, nu au fost generate deficiențe și mai mari în privința atragerii investițiilor directe străine.

Din păcate și ieșirile de investiții directe au un trend de creștere pentru perioada anilor 2010-2012, de la 154,23 mil. USD pînă la 195,15 mil. USD, ceea ce denotă că mulți din investitorii străini nu sunt satisfăcuți de condițiile de activitate din țară, astfel s-au majorat retragerile din capitalul social.

Examinarea în particular a componentelor investițiilor directe relevă aceleași tendințe determinate anterior, astfel capitalul subscris se diminuează pentru perioada examinată, cu excepția anului 2012. Totuși, ieșirile de capital în acest an constituie 65.57 mil USD, fapt ce neutralizează impactul creșterii înțărilor de capital subscris. Venitul reinvestit este unul fluctuant, pînă la criză a constituit aproape 100 mln USD, ca deja în anul următor valoarea acestuia să fie de - 11.56 mln USD, cauzat de sectorul bancar, o creștere semnificativă avem în a. 2011 pînă la 86.72 mln USD și în a. 2012 un declin pînă la circa -11 mln USD, determinat de criza politică internă și conjunctura regională nefavorabilă.

În ultimul timp au fost atestate și anumite rezultate favorabile în privința climatului investițional în R. Moldova, astfel a fost semnat Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană, ce include Acordul de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător, ceea ce reduce barierele în calea comerțului între UE și Republica Moldova, și implicit interesul mai mare ai investitorilor străini față de economia națională. În același timp, Rusia a introdus un embargo la un șir de produse agroalimentare moldovenești și conflictul militar din Ucraina sunt niște factori ce diminuează atractivitatea investițională a R. Moldova. Prin urmare, putem considera ca pînă la aplanarea conflictului regional geostrategic, atractivitatea investițională a R. Moldova nu va fi la nivelul optim.

În privința Clasamentului Global al Competitivității 2014-2015 (Global Competitiveness Index 2014-2015) realizat de Forul Economic Mondial, Republica Moldova se clasează pe locul 82 din 144 țări. Pentru a stabili nivelul competitivității sunt examinați mai mulți indicatori complexi, cum ar fi: mediul instituțional și macroeconomic, infrastructura, sănătatea și educația, eficiența pieței bunurilor, financiare și a forței de muncă, dimensiunea pieței, complexitatea afacerilor, nivelul de dezvoltare tehnologică și inovația.

Potrivit acestui clasament R. Moldova are restanțe la capitolul: inovații locul -131, dimensiunea pieții locul -124, complexitatea afacerilor locul -124 și instituții slabe locul -121. Situația mai bună se atestă la capitolul pregătirea tehnologică locul 51 și mediul macroeconomic locul 56, iar, de exemplu, în privința studiilor superioare ne plasăm abia pe locul 84, mai puțin decît media pe țară.

Astfel, constatăm, că poziția R. Moldova este una destul de modestă și sunt necesare de întreprins eforturi conjugate pentru a îmbunătăți climatul investițional. Surprinde poziția foarte joasă referitor la inovații, fapt ce necesită adoptarea a unui cadru legislativ favorabil, precum și crearea instituțiilor corespunzătoare. Efectul negativ al dimensiunii reduse a pieții interne poate fi soluționat prin accesul liberalizat pe alte piețe de desfacere mai mari, fapt ce în mare parte s-a realizat prin Acordul de Asociere cu UE, deși au aparut impedimente pentru comerț pe piața Rusă. Lupta cu corupția ar îmbunătăți performanța instituțiilor publice și respectiv plasarea pe o poziție mai înaltă.

Din analiza efectuată putem observa că lacunele caracteristice economiei naționale pot fi anulate sau diminuate prin realizarea Planului de Acțiuni RM-UE, iar R. Moldova poate să exceleze și să plaseze pe o poziție mai avantajoasă în Clasamentul Global al Competitivității. Prin urmare, integrarea R. Moldova cu Uniunea Europeană pe durată medie și lungă de timp determină creșterea competitivității și, respectiv, devine mai atractivă atît pentru investițiile străine, cît și determină valorificarea eficientă a capitalului autohton.

Bibliografie:

1. <http://www.bnm.org>
2. <http://www.weforum.org>